

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
41

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

ISSN 1231-3149

**ANALIZY
RYNKOWE**

PAŹDZIERNIK 2011

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *T. Chrościcki*
- II. Światowy rynek zbóż – *W. Łopaciuk*
- III. Polski rynek zbóż
  1. Krajowe zasoby – *W. Łopaciuk*
  2. Krajowe zużycie zbóż – *W. Łopaciuk, J. Drożdż, M. Krzemiński*
  3. Handel zagraniczny zbożami – *W. Łopaciuk, M. Krzemiński*
  4. Zapasy na koniec sezonu – *W. Łopaciuk*
  5. Interwencja na rynku zbóż – *M. Włodarczyk*
  6. Ceny zbóż na rynku krajowym – *W. Łopaciuk*
- IV. Aneks statystyczny

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB, tel.: (22) 505-46-66

AUTORZY:

mgr inż. Wiesław Łopaciuk
Zakład Badań Rynkowych
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (22) 505-45-51

mgr Jadwiga Drożdż
Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (22) 505-47-70

mgr Marcin Krzemiński
Zakład Badań Rynkowych
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (22) 505-46-32

mgr inż. Maria Włodarczyk
• Agencja Rynku Rolnego • Warszawa
Tel.: (22) 661-70-43

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 11.10.2011 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Bogumiła Kasperowicz, Jan Małkowski, Jadwiga Seremak-Bulge, Iwona Szczepaniak,
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w maju 2012 r.

REASUMPCJA

W 2011 r. w kraju zebrano 26,3 mln ton zbóż, tj. o 3,5% mniej niż w poprzednim roku. Spadek zbiorów wynikał z niższych plonów. Na skutek niesprzyjającej pogody w okresie zbiorów, jakość zebranego ziarna jest znacznie gorsza niż przed rokiem.

Krajowe zasoby zbóż w sezonie 2011/12 zmalały o 5,7% do 30,5 mln ton. Wzrost krajowych zasobów kukurydzy i pszenicy nie skompensował spadku zasobów pozostałych zbóż, w tym szczególnie pszenżyta i żyta. W wyniku ograniczenia importu, podaż całkowita zbóż zmniejszyła się o 6,8% do 33,3 mln ton. Krajowe zużycie zmalało o blisko 3% do 27,5 mln ton, co będzie wynikało z malejącego popytu na ziarno w sektorze produkcji zwierzęcej (16,4 wobec 17,2 mln ton w sezonie 2010/11). O niespełna 2% do 3,0 mln ton wzrosło zużycie przemysłowe. Natomiast spożycie zbóż, podobnie jak w poprzednich latach, minimalnie się zmniejszyło. Zapasy zbóż na koniec sezonu 2011/12 mogą wynieść 2,9 mln ton i być o ponad 30% mniejsze niż przed rokiem. Taki poziom zapasów można uznać za bezpieczny.

Po zbiorach w 2011 r. ceny zbóż na światowych rynkach nieznacznie się zmniejszyły. Wynikało to ze stosunkowo dobrych zbiorów. Skale spadku ograniczał jednak rosnący popyt i, co za tym idzie, spodziewane zmniejszenie zapasów na koniec se-

zonu. W pierwszych tygodniach bieżącego sezonu na krajowym rynku również wystąpił sezonowy spadek cen. Były one jednak znacznie wyższe niż w analogicznym okresie poprzedniego sezonu.

W dalszej części sezonu, pomimo przejściowych wahań, ceny zbóż w kraju mogą być wysokie, ale będą niższe niż w poprzednim sezonie. Średnie ceny pszenicy w IV kwartale 2011 r. mogą wynieść 780-820 zł/t, żyta od 710 do 740 zł/t. Z powodu niedostatku ziarna o dobrej jakości, duże będą różnice pomiędzy cenami ziarna o parametrach konsumpcyjnych i paszowych. W końcu I kwartału 2012 r. pszenica może kosztować 810-860 zł/t, a żyto 720-770 zł/t. Ceny kukurydzy będą zbliżone do średnich cen pszenicy.

W sezonie 2010/11 nastąpiło pogorszenie wyników handlu zagranicznego ziarnem i produktami zbożowymi. Dzięki poprawie wyników handlu produktami przetworzonymi, bilans obrotów nadal był dodatni (344 mln EUR wobec 406 mln EUR w sezonie 2009/10). Obroty handlowe koncentrowały się wewnątrz UE, a rola innych rynków się zmniejszyła. W sezonie 2011/12 przewiduje się ograniczenie importu do 1,8 mln ton (2,2 mln ton w poprzednim sezonie). Eksport zbóż zmniejszy się nieznacznie do 1,8 mln ton (2,0 mln).

Na początku sezonu 2010/11 zapasy interwencyjne zbóż w UE wynosiły blisko 6 mln ton. W warunkach niedostatecznej podaży i silnego wzrostu cen prowadzono sprzedaż zbóż z zapasów interwencyjnych na rynek wewnętrzny (2,6 mln ton), a także stosowano obniżone stawki celne. Rozdysponowano też duże ilości zbóż w ramach programów pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności (w UE 2,8 mln ton, w Polsce 442 tys. ton).

W sezonie 2010/11 skup interwencyjny był prowadzony na nowych zasadach. Obejmował jedynie ziarno pszenicy zwyczajnej, na którą ustalono limit dla całej UE w wysokości 3 mln ton. Na pozostałe rodzaje zbóż (pszenica durum, kukurydza, jęczmień i sorgo) ustalono zerowy limit. W szczególnych przypadkach, Komisja może podjąć decyzję o uruchomieniu skupu interwencyjnego w ramach procedury przetargowej, po cenie nie wyższej od ceny interwencyjnej (101,31 EUR/t). W sezonie 2011/12 nie będzie zmian zasad działań interwencyjnych. Mając na uwadze utrzymujące się wysokie ceny zbóż, w bieżącym sezonie (2011/12) nie przewiduje się podaży ziarna na zapasy interwencyjne.

W sezonie 2011/12, Komisja Europejska w celu stabilizacji rynku, utrzymała zerowe stawki celne w imporcie kukurydzy, żyta, sorga

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12** prognoza	2011/12 2010/11
Zapasy początkowe	3255	2693	3967	2870	871	4548	3899	849	2159	3505	5163	4313	83.5
Areał uprawy	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8503	8410	7686	91.4
Plony	2.54	3.07	3.25	2.87	3.55	3.25	2.62	3.27	3.23	3.50	3.24	3.41	105.4
Produkcja	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	29727	27225	26234	96.4
Import	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	2399	2024	2184	1665	76.2
Ogółem zasoby	27942	30528	31615	27294	31459	32373	29115	30034	32140	35256	34572	32213	93.2
Zużycie krajowe:	25154	26462	27545	26281	25919	26732	27116	26809	26204	27393	28288	27490	97.2
- spożycie	5793	5793	5792	5752	5754	5604	5334	5260	5200	5185	5155	5132	99.6
- wysiew	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1759	1721	1752	101.8
- zużycie przemysłowe	931	1192	1511	1571	1501	1775	1970	2000	2130	2900	2955	3010	101.9
- spasanie	15404	16271	17378	16213	15630	16425	17035	16690	15950	16270	17208	16430	95.5
- straty i ubytki	1093	1403	1108	997	1255	1220	1058	1114	1163	1279	1249	1166	93.4
Eksport	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	2431	2700	1971	1780	90.3
Zapasy końcowe***	2693	3967	2870	871	4548	3899	849	2159	3505	5163	4313	2943	68.2
Zapasy/zużycie (%)	10.7	14.9	10.0	3.3	16.9	13.7	3.0	7.7	12.2	17.2	14.3	10.1	x

*) Łącznie z kukurydzą ale z wylączeniem gryki i prosa;

**) dane dotyczące powierzchni i plonów nieporównywalne z poprzednimi sezonami

***) Od sezonu 2004/05 łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy IERiGŻ-PIB

i pszenicy (z wyjątkiem pszenicy zwyczajnej o jakości innej niż wysoka), a także przedłużyła do końca 2011 r. zawieszenie pobierania opłat celnych w ramach kontyngentów taryfowych na pszenicę paszową i jęczmień paszowy.

W okresie pierwszych trzech miesięcy sezonu 2011/12 w UE odnotowano znaczny wzrost importu zbóż z krajów trzecich i głębokie ograniczenie eksportu. Podobnie w Polsce, gdzie od 1 lipca do 26 września 2011 r., ARR wydała pozwolenia na import 49 tys. ton zbóż (głównie pszenicy i kukurydzy), tj. siedmiokrotnie więcej

niż w analogicznym okresie poprzedniego sezonu. W tym samym czasie ARR wydała pozwolenie na eksport do krajów trzecich tylko 3 tys. ton zbóż (o 75% mniej niż przed rokiem).

ARR wypłacała też dopłaty do zużytego materiału siewnego wysokiej jakości. Dotychczas w 2011 r. z tego tytułu wypłacono rolnikom 85,9 mln zł.

Od kilku lat obserwuje się stagnację w pierwotnym przetwórstwie zbóż, czego główną przyczyną są wysokie ceny zbóż. Przemysłowe przetwory zbóż w 2010 r., podobnie

jak w poprzednim roku, wyniosły 3,4 mln ton. Zmalała produkcja pieczywa cukierniczego, makaronu i mąk żytnich, a wzrosła produkcja świeżego, kasz i płatków oraz mąki pszennej. W 2011 r. przewiduje się spadek przemiałów zbóż.

W pierwszym półroczu 2011 r. wszystkie działy przetwórstwa zbóż miały dodatnie wyniki finansowe. Rentowność netto wahała się od 3% (produkcja pieczywa cukierniczego, produkcja pasz) do 24% (produkcja makaronu). Najbezpieczniejszy był stan finansowy u producentów makaronu, pasz i pieczywa świeżego.

SUMMARY

In 2011 a total of 26.3 million tonnes of cereals were harvested in Poland, i.e. 3.5% less than in the previous year. This drop in cereal crops resulted from lower yields. As a consequence of unfavourable weather conditions during the harvest, the quality of grain is considerably lower than a year before.

The domestic cereal supply in the season of 2011/2012 decreased by 5.7% to the level of 30.5 million tonnes. An increase in the corn and wheat supply did not compensate the decrease in other cereals, including especially triticale and rye. As a consequence of limited import, the total cereal supply will drop by 6.8% to the level of 33.3 million tonnes. Domestic use will drop by nearly 3% to the level of 27.5 million tonnes, as a result of a dropping demand for grain in the livestock sector (16.4 against 17.2 million tonnes in the season of 2010/2011). Industrial use will grow by nearly 2% to the level of 3.0 million tonnes whereas human consumption will decline slightly, similar to the previous years. Cereal stocks at the end of the season of 2011/2012 may amount to 2.9 million tonnes, which will be over 30% higher than a year before. Such a level of stocks can be considered safe.

After the harvest in 2011, cereal prices on global markets slightly decreased. This was due to relatively good crops. The dropping scale was, however, limited by growing demand

and, in consequence, by expected lowering of stocks at the end of the season. In the first weeks of the current season, the domestic market also saw a seasonal price drop. The prices were, however, still considerably higher than in the corresponding period of the previous season.

In the remaining part of the season, despite temporary fluctuations, the prices of cereals in Poland may still be high, but lower than in the previous season. Average prices of wheat in the fourth quarter of 2011 may reach PLN 780-820 per tonne, and the prices of rye PLN 710-740 per tonne. Considering the deficiency in high-quality grain, the differences in the consumption grain and fodder grain prices will be significant. At the end of the first quarter of 2012 wheat may cost PLN 810-860 per tonne while rye PLN 720-770 per tonne. The prices of corn will be similar to average wheat prices.

In the season of 2010/2011 the results of foreign trade in grain and cereal products worsened. Due to improved results of trade in processed products, the balance of trade was still positive (EUR 344 million against EUR 406 million in the season of 2009/2010). Trade was concentrated on the internal EU market while the role of other markets diminished. In the season of 2011/2012 a reduction of import is anticipated, to the level of 1.7 million tonnes (2.2 million tonnes in the previous season). Export

of cereals will decline slightly, reaching the level of 1.8 million tonnes (2.0 million).

At the outset of the season of 2010/11 the intervention stocks of cereals in the EU amounted to nearly 6 million tonnes. Under the conditions of an insufficient supply and considerable price growths, the Commission conducted the sales of cereals from intervention stocks on the internal market (2.6 million tonnes), as well as applied reduced rates of import duties. Large quantities of cereals were disposed of under various food assistance programmes aimed at the poorest population (in the EU 2.8 million tonnes, of which in Poland 442 thousand tonnes).

In the season of 2010/2011 intervention purchases were conducted on new rules. They only covered common wheat grain, with the general EU limit established at 3 million tonnes. A zero limit was established for other types of cereals (durum wheat, corn, barley and sorghum). In specific cases, the Commission may decide on activating intervention purchases based on a tender procedure, at a price that does not exceed the intervention price (EUR 101.31 per tonne). In the season of 2011/2012 no amendments will be introduced to intervention principles. Considering the continually high prices of cereals, it is anticipated that there will be no supply of cereal for intervention stocks in the current season (2011/2012).

In the season of 2011/2012 the European Commission, aiming at market stabilisation, has maintained the zero rates of customs duty in the import of corn, rye, sorghum and wheat (except for common wheat other than high-quality wheat). It has also extended until the end of 2011 the suspension of customs duty collection as part of tariff contingents on fodder wheat and fodder barley.

In the first three months of the season of 2011/2012, a considerable growth in the import of cereals from third countries, together with a significant limitation of export, was recorded in the EU. The same was true of Poland, where in the period from 1 July to 26 September 2011 the

Agricultural Market Agency (AMA) issued permits to import 49 thousand tonnes of cereals (mainly wheat and corn), i.e. seven times more than in the corresponding period of the previous season. At the same time, the AMA issued licences for export only 3 thousand tonnes of cereals to third countries (i.e. by 75% less than a year before).

The AMA has also paid out subsidies on the high-quality sowing material. As a result, farmers have received PLN 85.9 million so far in 2011.

Stagnation in cereal processing has been observed for a couple of

years, resulting mainly from high cereal prices. The industrial cereal grinding in 2010, similar to the preceding season, amounted to 3.4 million tonnes. A production drop concerned confectionery, pasta and rye flour, whereas a growth concerned fresh bakery products, groats and cereal, as well as wheat flour. It is projected that cereal grinding will drop in 2011.

In the first half of 2011, all cereal processing companies indicated positive financial results. The net profitability ranged from 3% (confectionery and fodders production) to 24% (pasta production). The most difficult financial condition concerned the producers of pasta, fodders and fresh bakery products.

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12** forecast	2011/12 2010/11
Opening stocks	3255	2693	3967	2870	871	4548	3899	849	2159	3505	5163	4313	83.5
Area sown	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8503	8410	7686	91.4
Yield	2.54	3.07	3.25	2.87	3.55	3.25	2.62	3.27	3.23	3.50	3.24	3.41	105.4
Crops	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	29727	27225	26234	96.4
Imports	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	2399	2024	2184	1665	76.2
Total supply	27942	30528	31615	27294	31459	32373	29115	30034	32140	35256	34572	32213	93.2
Domestic use	25154	26462	27545	26281	25919	26732	27116	26809	26204	27393	28288	27490	97.2
- food	5793	5793	5792	5752	5754	5604	5334	5260	5200	5185	5155	5132	99.6
- seeds	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1759	1721	1752	101.8
- industrial uses	931	1192	1511	1571	1501	1775	1970	2000	2130	2900	2955	3010	101.9
- feed	15404	16271	17378	16213	15630	16425	17035	16690	15950	16270	17208	16430	95.5
- wastes and losses	1093	1403	1108	997	1255	1220	1058	1114	1163	1279	1249	1166	93.4
Exports	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	2431	2700	1971	1780	90.3
Carryover stocks***	2693	3967	2870	871	4548	3899	849	2159	3505	5163	4313	2943	68.2
Stocks/use ratio (%)	10.7	14.9	10.0	3.3	16.9	13.7	3.0	7.7	12.2	17.2	14.3	10.1	x

*) including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

**) data on area and yield uncomparable with previous seasons

***) including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek ziemniaka (38) • październik 2011,
2. Rynek rzepaku (40) • październik 2011,
3. Rynek drobiu i jaj (40) • listopad 2011,
4. Rynek owoców i warzyw (39) • listopad 2011,
5. Popyt na żywność (13) • marzec 2012,
6. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (39) • marzec 2012,
7. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (35) • marzec 2012,
8. Rynek pasz (31) • kwiecień 2012,
9. Rynek mleka (42) • kwiecień 2012,
10. Rynek ryb (17) • kwiecień 2012,
11. Rynek zbóż (42) • maj 2012,
12. Rynek drobiu i jaj (41) • maj 2012,
13. Rynek mięsa (42) • maj 2012,
14. Rynek rzepaku (41) • maj 2012.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2011 roku wynosi 42 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa, tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>